

22.10.2024

Aiheet: HE 101/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi
LA 20/2024 vp Lakialoite rakentamislain 17 §:n muuttamisesta
LA 21/2024 vp Lakialoite rakentamislain 180 §:n muuttamisesta
Aika: Keskiviikko 23.10.2024 klo 9.30.
Kuultava: Suomen uusiutuvat ry (entinen Suomen Tuulivoimayhdistys ry)
Asiantuntija: Toimitusjohtaja Anni Mikkonen

Suomen uusiutuvat ry kiittää mahdollisuudesta tulla Ympäristövaliokunnan kuultavaksi Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Suomen uusiutuvat ry on entinen Suomen Tuulivoimayhdistys ry, joka laajensi kesällä 2024 toimintansa koskemaan maa- ja meritulivoiman lisäksi teollisen kokoluokan aurinkovoimaa sekä aurinko- ja tuulivoimahankkeisiin liittyviä energiavarastoja. Suomen uusiutuvat ry:ssä on noin 240 jäsenyritystä edustaen laajasti sekä tuuli- että aurinkovoiman hankekehittäjiä, tuottajia ja alihankintaketjua.

Suomen uusiutuvilla ei ole lausuttavaa LA 20/2024 vp:hen tai LA 21/2024 vp:hen. Sen sijaan lausunnoilla olevassa hallituksen esityksessä rakentamislain muuttamisesta toivomme valiokunnan kiinnittävän seuraaviin asioihin huomiota.

Puhtaan siirtymän sijoittamislupa (43a §)

Pidämme lupamenettelyjen sujuvoittamista puhtaan siirtymän investointeja varten kannatettavana. Puhtaan siirtymän sijoittamislupa on merkittävä keino nopeuttaa investointihankkeiden luvitusta.

Näemme kuitenkin suurena haasteena sen, että ***ehdotetussa uudistuksessa on jätetty tuuli- ja aurinkovoimahankkeet puhtaan siirtymän sijoittamisluvan soveltamisalan ulkopuolelle.*** Hallituksen esityksen 43a §:n lista asettaa eri energiateknologiat perusteetta eriarvoiseen asemaan. Teknologianeutraalius on yksi Petteri Orpon hallitusohjelman ilmastotavoitteiden täyttämisen osalta mainittu periaate, jota ehdotettu lainsäädäntö ei noudata. Huomioiden myös, että puhtaan siirtymän sijoittamisluvan hankkeiden lista perustuu lakiin ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain

väliaikaisesta muuttamisesta (1144/2022), pidämme nyt ehdotettua, kyseistä lakia suppeampaa listaa hankkeista epäjohtonmukaisena.

Tuulivoima on tällä hetkellä merkittävin puhtaan siirtymän hanketyyppi, jota Suomeen suunnitellaan ja rakennetaan. Vuonna 2022 tuulivoimainvestointien osuus oli 59 % energiateollisuuden investoinneista ja 26 % kaikista teollisuuden kiinteistä investoinneista.

Vuonna 2023 ja 2024 julkaistut uusiutuvan energian uudet investointipäätökset ovat koskeneet pääasiassa aurinkovoimaa, jonka määrä Suomessa on myös kasvamassa merkittävästi. ***Tuuli- ja aurinkosähköntuotannon lisärakentaminen on ehdoton edellytys muiden vihreän siirtymän investointien, kuten vetyhankkeiden, synteettisten polttoaineiden sekä sähkökattilainvestointien, toteutumiselle.*** Näitä investointeja ei tulla tekemään, ellei Suomessa ole tarjolla kasvavaa määrää edullista ja puhdasta uusiutuvaa sähköntuotantoa. Siksi lausunnoilla olevan hallituksen esityksen linjaus jättää säätämättä myös tuuli- ja aurinkovoiman sujuvoittamisesta on kohtuuton ja ristiriitainen.

Esitämme valiokunnalle, että puhtaan siirtymän sijoittamislupa (43a §) laajennetaan koskemaan alueita, joissa on jo kunnan hyväksymä tuulivoimaosayleiskaava sekä alueita, joissa aurinkovoimarakentamisen salliva kuntakohtainen kaava. Haasteena tällä hetkellä on, että tuulivoimaloiden uudelleen sijoittaminen kaava-alueella vaatii kaavoituksen uudelleen aloittamista tai vähintään kaavapoikkeamaa. Tuulivoimaosayleiskaava-alueella tulisi voida uudelleen sijoittaa tuulivoimalat pelkällä sijoittamisluvalla. Aurinkovoiman osalta esittämämme muutos ratkaisi tämänhetkisen haasteen, jossa kooltaan suunnittelutarveratkaisun ylittävälle aurinkovoimahankkeelle joudutaan käyttämään kahta peräkkäistä suunnitteluinstrumenttia, yleiskaavaa ja suunnittelutarveratkaisua tai yleis- ja asemakaavaa.

Esittämällämme muutoksella ratkaistaisiin myös osittain tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden osalta tuplavalitusoikeuden haastetta, joka syntyy päällekkäisistä maankäytön suunnittelutyökaluista. Samalla vastattaisiin myös REDIII-direktiivin implementointiin tuuli- ja aurinkovoiman käyttöönoton nopeuttamista merkittävänä osana uusiutuvan energian kapasiteetin lisäämistä vuoteen 2030 mennessä (Direktiivi 2023/2413 kohta 5).

Valitusten käsittely kiireellisenä

Haluamme kiittää käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen liittyvää alueidenkäyttölain 188 §:ää, jossa säädetään, että uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskeva valitus ja 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa

yleiskaavaa koskeva valitus on käsiteltävä hallintotuomioistuimessa kiireellisenä suhteessa muihin tämän lain mukaisia kaava- asioita ja rakentamislain mukaisia lupa-asioita koskeviin valituksiin. **Tämä tuomioistuminen ns. ohituskaista on aivan keskeinen instrumentti sujuvoittamaan uusiutuvan energian hankkeiden etenemistä.**

Yhtenä vihreän siirtymän sujuvoittamistoimena esitämme, että myös sijoittamislupaa ja rakentamislupaa koskevat valitukset otetaan mukaan ns. valitusten käsittelyn ohituskaistalle. Tällä hetkellä tilanne on se, että kaavavalitus voi edetä kiireisenä, mutta rakennuslupaa koskeva valitus ei. Rakennuslupia koskevien valitusten määrä on kasvanut sen jälkeen, kun valitusoikeus laajennettiin koskemaan yhdistyksiä. **Esitämme siten hallituksen esitykseen uutta pykälää, jossa säädettäisiin, että uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa sijoittamis- tai rakentamislupaa koskeva valitus on käsiteltävä hallintotuomioistuimessa kiireellisenä suhteessa muihin rakentamislain mukaisia lupa-asioita koskeviin valituksiin**

Tuulivoimaosayleiskaava-alueella rakentamisluvan täytäntöönpanosta säätäminen

Pyytäisimme lisäksi valiokuntaa kiinnittämään huomiota rakentamisluvan rakentamisajan kulumiseen. Tuulivoimaloille voi myöntää rakentamisluvan heti, kun kunta on hyväksynyt tuulivoimaosayleiskaavan. **Tuulivoimaosayleiskaavan ei siten tarvitse vielä olla lainvoimainen silloin, kun rakentamislupa myönnetään. Tämä on hyvä asia, sillä mahdolliset valitukset kaavasta ja rakentamisluvista voidaan käsitellä samaan aikaan, ei peräkkäin.** Jotkut kunnat ovat tulkinneet Kuntaliiton avulla jo nyt, että kolmen vuoden rakentamisaika alkaa kulua vasta sen jälkeen, kun kaava saa lainvoiman. Kaikissa kunnissa näin ei ole kuitenkaan tulkittu, vaan **osassa kunnista rakennusluvan kolmen vuoden määräaika on lähtenyt kulumaan heti luvan lainvoimaisuudesta, vaikka kaava olisi vielä muutoksenhakutuomioistuimen käsittelyssä. Selvyiden vuoksi olisi syytä kirjata lakiin, että rakentamisluvan kolmen vuoden määräaika lähtee kulumaan vasta, kun rakentamisen täytäntöönpanon edellytykset täyttyvät.**

Kunnioittaen,

Anni Mikkonen

Toimitusjohtaja

Suomen uusiutuvat ry, puh. 040 771 6114, anni.mikkonen@suomenuusiutuvat.fi